

Raport privind gradul de implementare a Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni pentru perioada 2012-2020 (anul 2020)

Strategia de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni reprezintă documentul de planificare strategică de bază în ceea ce ține de asigurarea dezvoltării coerente și durabile a raionului pentru perioada 2012-2020.

Strategia este structurată pe 4 domenii de dezvoltare, fiecare din care reflectă sectoarele strategice și dezvoltă acțiunile din respectivul domeniu pentru a atinge obiectivele specifice. Aceste domenii de dezvoltare sînt:

- I. INFRASTRUCTURĂ ȘI MEDIU
- II. ECONOMIE. AGRICULTURĂ. TURISM
- III. SOCIAL
- IV. GUVERNARE LOCALĂ

Mecanismul de coordonare și monitorizare a implementării strategiei și Planului de acțiuni este asigurat de Consiliul pentru dezvoltare locală și regională, (CDLR) creat în acest scop.

Pe parcursul anului 2020, **Consiliul pentru dezvoltare locală și regională** a continuat asigurarea monitorizării și evaluării mersului realizării **Strategiei**. Scopul acestui proces a fost planificarea activităților, stabilirea indicatorilor de performanță, evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul alocat și constatarea durabilității proiectelor implementate. În ianuarie 2020, componența Consiliului pentru dezvoltare locală și regională a fost actualizată. De menționat, că pe parcursul anului 2020 a fost inițiat procesul de elaborare a documentului strategic nou, scopul căruia este identificarea unei viziuni de dezvoltare a raionului pentru perioada următoare.

DESCRIEREA GENERALĂ A GRADULUI DE REALIZARE A MĂSURILOR PREVĂZUTE ÎN PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Prezentul raport conține informații cu privire la gradul de implementare a tuturor acțiunilor care trebuiau realizate în baza planurilor de acțiuni din anexa 1 și 2 ale strategiei raionului.

Dintre cele 168 de acțiuni planificate pentru anul 2020 în planul general– 117 sînt realizate totalmente (în baza indicilor propuși pentru anul de raport), ceea ce reprezintă un procentaj de 70% din totalul de acțiuni.

<i>Domeniu de dezvoltare</i>	<i>Măsuri, total</i>	<i>Măsuri realizate</i>	<i>Măsuri realizate parțial</i>	<i>Măsuri nerealizate</i>
Infrastructura și mediu	33	22	8	3
Economie. Agricultură. Turism	34	23	8	3
Social	74	50	10	14
Guvernare locală	27	22	3	2
Total	168	117	29	22
Total, %	100	70%	17%	13%

Analizînd gradul de realizare a acțiunilor pe fiecare pilon aparte, observăm că în toate domeniile se lucrează la activități concrete și sînt observate evoluții pozitive, dar și anumite nerealizări. Concluzionăm că ritmul de implementare este echilibrat pe sectoare, cu excepția domeniului medicinei, problema fiind în insuficiența surselor financiare pentru investiții în modernizarea infrastructurii și dotărilor și anului marcat de pandemie COVID- 19.

De menționat, că gradul de realizare a prezentei strategii a depins atît de resursele financiare disponibile și atrase, cît și în mare măsură, de participarea tuturor actorilor la procesul de implementare a acesteia.

Pe parcursul anului 2020 au fost continuate și inițiate un șir de proiecte importante în toate domeniile, cu implicarea Consiliului raional, fiind investite mijloace financiare de ultimul cca 66.5 mln lei în infrastructură, proiecte locale și transfrontaliere.

Cu aportul Consiliului raional, au fost susținute un șir de măsuri/ proiecte, realizate pe teritoriul întregului raion, care au avut drept scop dezvoltarea infrastructurii de acces, de aprovizionare cu apă și canalizare, modernizare a instituțiilor culturale și de învățământ preșcolar, școlar și profesional, dezvoltarea rețelelor de iluminat stradal, extinderea rețelelor de aprovizionare cu gaze, susținerea inițiativelor locale mici, etc. Din șirul măsurilor/ proiectelor putem menționa aportul Consiliului raional la implementarea în cadrul Programului Bazinul Mării Negre 2014-2020, POC Romania-Republica Moldova, 2 proiecte în perioada de precontractare, FNDR sînt în derulare 2 proiecte de reabilitare a infrastructurii din municipiul și raionul Ungheni și 3 proiecte sunt în etapa II de aplicare spre finanțare. Sînt în derulare și /sau finalizare 13 proiecte locale și regionale finanțate din FEN.

Din sumele furnizate de responsabili de realizare a măsurilor/ proiectelor propuse, putem concluziona că în anul 2020, au fost asimilate fonduri total 152,72 mln lei: reparate și renovate 19 drumuri locale cu lungimea totală de 10,35 km în sumă de 34,7 mln, reparația infrastructurii rutiere regionale - 15,0 mln lei, drumuri renovate în cadrul programului Drumuri bune pentru Moldova - 37,82,mln lei, proiecte privind provizionarea cu apă și canalizare 26,9 mln lei, furnizarea de gaze naturale 1,8 mln lei, iluminare stradală - 3,1 mln lei, susținerea mediului privat – 30,5 mln lei, altele – 2,9 mln lei, finanțate de Bugetul de stat, bugetele locale, contribuția populației, diverși finanțatori externi. Pe lângă suma generală menționată mai sus, nu putem neglija investițiile efectuate de rezidenții Zonei Economice Libere “Ungheni- Business”, care pe parcursul a 12 luni ale anului 2020 au avut vânzari nete 2372,6 mln. lei, investiții – 7,69 mln USD 3099 angajați. Astfel, această structură, rămîne extrem de importantă pentru economia raionului.

IMPLEMENTAREA MĂSURILOR DIN PLANUL DE ACȚIUNI POTRIVIT DOMENIILOR DE DEZVOLTARE

Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni, subsecvent structurii strategice raionului a fost întocmit conform celor 4 direcții de dezvoltare. Analiza gradului de implementare a măsurilor din Planul de acțiuni pentru anul 2020 a fost realizată din perspectiva direcțiilor strategice, priorităților, obiectivelor generale și specifice și a fiecărei măsuri distincte stabilite în Planul pentru implementarea strategiei. Gradul de realizare a acțiunilor din Plan a fost determinat în baza rapoartelor/informațiilor recepționate de la instituțiile responsabile pentru implementarea acțiunilor și datelor prezentate de Direcția Finanțe.

Domeniul de dezvoltare I. Infrastructură și mediu

Potrivit strategiei, Domeniul de dezvoltare I cuprinde Prioritatea 1 “Reabilitarea dezvoltării infrastructurii publice și protecția mediului”, urmînd ca acesta să fie atinsă prin următoarele obiective generale:

- 1.1. **Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere**
- 1.2. **Modernizarea, extinderea sau înființarea rețelelor de utilități publice de bază**
- 1.3. **Gestionarea eficientă a deșeurilor**
- 1.4 **Eficiențizarea energetică și dezvoltarea surselor alternative**
- 1.5. **Acțiuni de informare și conștientizare cu privire la protecția mediului**

Planul de acțiuni pentru anul 2020 în partea ce ține de Domeniul de dezvoltare I, stabilește 33 de măsuri. În tabelul de mai jos poate fi vizualizat coraportul dintre acțiunile planificate, acțiunile realizate, acțiunile realizate parțial și acțiunile nerealizate.

Domeniu de dezvoltare	Măsuri, total	Măsuri realizate	Măsuri realizate partial	Măsuri nerealizate
Infrastructura și mediu	33	22	8	3
%	100%	67%	24%	9%

Menționăm faptul că marea parte a acestor acțiuni s-au referit la reabilitarea drumurilor de acces și intravilane, extinderea sistemului de alimentare cu apă și canalizare, implementarea proiectelor de

eficiență energetică. În anul 2020 au fost continuate un șir de proiecte investiționale inițiate în anii anteriori în domeniul modernizării infrastructurii și aprovizionării cu apă. Astfel, conform programului de reparație pentru anul 2020 au fost reparate și renovate mai multe drumuri locale cu lungimea totală de 10,35 km în sumă de 22,4 mln.lei . Drumuri renovate în cadrul programului național “Drumuri bune pentru Moldova”- 123 porțiuni de drum , în sumă de 37,82 mln lei.

Realizări majore

- **Reabilitate** conform programului de reparații pentru 2020: reparate și renovate 19 drumuri locale cu lungimea totală de 10,35 km în sumă totală de 34,7 mln.lei inclusiv din bugetul raional 22,4 mln. lei din care îmbrăcăminte de beton asfaltic 9,18 km și varianta albă 1,17 km.

- **Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere** conform proiectelor aprobate. Mănoilești-Cetîreni:lucrări îndeplinite în suma de 10 mln lei 2 km drum asfaltat; Ungheni Cetîreni Alexeevca - lucrări în sumă de 5 mln lei 1,5 km drum asfaltat.

- **Drumuri renovate în cadrul programului Drumuri bune pentru Moldova II** - îndeplinite lucrări în sumă de 37,82 mln lei pe 123 de porțiuni de drum din raion, dintre care 7,119 km beton asfaltic, 51,493 km.

- **Extinsă rețeaua de aprovizionare cu apă și canalizare**, prin construcția rețelelor de apeduct și canalizare, instalarea turnurilor de apă, conectarea gospodăriilor în valoare totală de 26,9 mln.lei inclusiv bugetul raional 3,7 mln lei contribuția CR în 5 localități:or. Cornești, Boghenii Noi, Cioropcani, Florițoaia Veche, Zagarancea, Fondul ecologic 2 mln. lei

- **Extinsă rețeaua de conectare la gaze naturale în sumă totală de 1,8 mln.lei** pentru populația din Cetireni în sumă de 360,0 mii lei din care 280,0 contribuția CR și 80 mii lei contribuția populației, Petrești 290,0 mii lei contribuția CR, , Valea Mare, 731,0 mii lei 549,0 mii lei CR, 62,0 Consiliul local, 120,0 mii lei contribuția populației, Unțești. 290,0 mii lei CR, Contribuția populației-50,0 mii . lei. În total contribuția Consiliului raional – 1,4 mln lei.

- **Organizate campanii de protecție a mediului** prin plantarea a 15920 arbori plantați de către primăriile raionului, dintre care mun..Ungheni 2500 puieti Valea Mare 2000 puieti, Todirești 2000, Măcărești 2000, Zagarancea 1700, Pîrlița 1000, Hîrcești 1000 arbori/puieti

- **Extinsă rețeaua de iluminat stradal în 4 localități în sumă totală de 3,1 mln.lei: Cetireni, Condrătești, Morenii Noi, Năpădeni**, dintre care contribuția CR – 290,0 mii lei

- **Inițiat proiectul pentru crearea Punctului de operare terestră SMURD Ungheni** –este finisat la 90% în luna martie-aprilie 2021 urmează să fie instalat utilajul cu eventuala recepție.Efectuată proiectarea, selectat agentul economic, lucrări care deja au inceput.

Restanțe

- **Construcția Centrului Regional de Management al Deșeurilor Solide** – în proces de reconceptualizare un nou concept al managementului deșeurilor la nivel de țară

- Elaborarea Planurilor Urbanistice Generale a localităților și Planului de Amenajare a Teritoriului Raionului Ungheni din lipsa de surse financiare

- Reținerea activităților de planificare la nivel de raion din cauza lipsei documentelor de planificare strategică aprobate la nivel național (Moldova 2030 și strategii / programe sectoriale)

- Rata scăzută a implementării proiectelor regionale în comparație cu obiectivele propuse pentru anul 2020.

Domeniul de dezvoltare II. Economie. Agricultură. Turism

Potrivit strategiei, Domeniul de dezvoltare II cuprinde Prioritatea 2 “ **Dezvoltarea competitivității economice**”, urmînd ca acesta să fie atinsă prin următoarele obiective generale:

2.1. **Susținerea creării și dezvoltării IMM-urilor**

2.2. **Valorificarea potențialului agro-alimentar**

2.3. **Asigurarea atragerii investițiilor**

2.4 **Valorificarea potențialului turistic**

Planul de acțiuni, în partea ce ține de Domeniul de dezvoltare II, stabilește 34 de măsuri.

În tabelul de mai jos poate fi vizualizat coraportul dintre acțiunile planificate, acțiunile realizate, acțiunile realizate parțial și acțiunile nerealizate.

Domeniu de dezvoltare	Măsuri, total	Măsuri realizate	Măsuri realizate parțial	Măsuri nerealizate
Economie. Agricoltura. Turism	34	23	8	3
%	100%	67%	24%	10%

Cu referință la acțiunile din Domeniul de dezvoltare II realizate în anul 2020, menționăm faptul că marea parte a acestor acțiuni s-au referit la activități de formare antreprenorială, accesare a fondurilor, creare și dezvoltare a parteneriatelor locale, naționale și internaționale, promovare a agenților economici, îmbunătățire a utilizării terenurilor existente, dezvoltare a potențialului turistic în raion. Investiții asimilate de mediul privat prin programe naționale- cca 30,5 mln lei (de cca 3 ori mai mult față de 2019). În afară de aceasta, ZEL “Ungheni- Business” a atras investiții de cca 7,69 mln USD în 12 luni ale anului 2020

Realizări majore

- **Organizate 28 evenimente de formare antreprenorială și consolidare a cunoștințelor antreprenorilor din raion** (seminare, mese rotunde, vizite de studiu), în total cca 852 participanți. În cadrul programelor naționale PARE 1+1, START pentru TINERI, Femei în afaceri, prin GEA au fost instruite în total 132 persoane.

- **Agenți economici participanți în 8 programe, implementate la nivel național, dintre care**

PARE 1+1 destinat migranților și rudelor de gradul I - 6 beneficiari de finanțare nerambursabilă în sumă totală de cca 1,44 mln lei; Femei în afaceri - 7 beneficiari de finanțare nerambursabilă de cca 836 mii lei; Start pentru tineri: o afacere durabilă la tine acasă - 14 beneficiari de finanțare nerambursabilă în sumă totală de cca 2,37 mln lei; Digitalizarea întreprinderilor mici și mijlocii - 1 beneficiar, 20 mii lei. Prin Fondul de Garantare a Creditelor a fost acordată garanția financiară la 12 întreprinderi, în sumă totală de 6,46 mln lei. În cadrul cursurilor de instruire oferite de programul Gestiunea Eficientă a Afacerii au fost instruite 22 persoane. Subvenționarea producătorilor agricoli - total 105 dosare cu suma totală de - 15mil. Lei, Compensații: culturi gr. I – 7,481 mi lei, culturi gr.II- 2,938 mii lei.

- **Au fost reduse** cu 630 ha terenurile agricole nelucrate **și extinse** cu 16 ha - plantații multianuale

- **Identificate și susținute 15 loturi demonstrative** cu suprafața -77,5 ha, inclusiv: grâu - 50 ha; 2 ha-in; 18 ha –paulownia, 7,2 ha cătină albă, 0,3 ha afin

- **Organizate 2 evenimente anuale de promovare și stimulare a agenților economici locali:** Concursul raional Businessmanul Anului organizat cu 50 participanți și Ziua lucrătorului în agricultură și industrie alimentară- organizat eveniment și campanie de grațitudine. 4 agenți economici premiați la concursul național Cel mai bun antreprenor.

- **Desfășurate activități pentru promovarea raionului și dezvoltarea turismului, precum:** participarea la 2 expoziții naționale, implementarea proiectului Patrimoniul Cultural Comun – Sursă pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial în bazinul Mării Negre (COMOARĂ), în cadrul căruia au fost organizate cursuri de instruire a ghizilor locali, elaborat 1 film de promovare a raionului, efectuate lucrări de reparație la tabăra de odihnă pentru copii, s. Rădenii Vechi (din surse bugetare și atrase). În scop de cooperare a fost semnat 1 acord cu Agenția Moldislv, RNS Plaiul Fagului, Primăria Rădenii Vechi. Organizat 1 eveniment – Sărbătoarea fagului.

Restanțe

- Organizarea a mai multor evenimente planificate din cauza situației pandemice și restricțiilor, în special în perioada stării de urgență în Republica Moldova

- Dezvoltarea proiectelor inovative ce țin de infrastructura de suport în afaceri – centrul multifuncțional s. Zagarancea

- Elaborarea Pachetului informativ destinat investitorului (se așteaptă o armonizare cu recomandările experților EU4Moldova)

- Reabilitarea monumentelor culturale și istorice, cu un potențial turistic înalt (nu au fost identificate surse de finanțare)

- Susținerea dezvoltării muzeelor locale.

Domeniul de dezvoltare III. Social

Potrivit strategiei, Domeniul de dezvoltare III cuprinde:

- **Prioritatea III “Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, învățământ și cultură”, urmînd ca aceasta să fie atinsă prin următoarele obiective generale:**

3.1. Modernizarea/ reabilitarea infrastructurii sociale

- **Prioritatea IV – „Dezvoltarea serviciilor sociale, educaționale, de sănătate și cultură de mai bună calitate”**

4.1 Crearea și diversificarea serviciilor alternative sociale și de sănătate

4.2 Asigurarea dezvoltării durabile a sistemului de învățământ

4.3 Punerea în valoare a moștenirii culturale

Planul de acțiuni, în partea ce ține de Domeniul de dezvoltare III, stabilește 74 de măsuri.

În tabelul de mai jos poate fi vizualizat coraportul dintre acțiunile planificate, acțiunile realizate, acțiunile realizate parțial și acțiunile nerealizate.

Domeniu de dezvoltare	Măsuri, total	Măsuri realizate	Măsuri realizate parțial	Măsuri nerealizate
Social	74	50	10	14
%	100%	67%	13%	18%

Procentul scăzut de realizare, din cauza pandemiei se datorează domeniului sănătății, care necesită investiții în modernizare esențiale, ceea ce duce la stagnarea realizării obiectivelor propuse.

Cu referință la acțiunile din Domeniul de dezvoltare III realizate în anul 2020, menționăm faptul că marea parte a acestor acțiuni s-au referit la reabilitarea infrastructurii sociale, dotarea cu echipament a instituțiilor medicale, culturale, de învățământ, asigurarea populației cu servicii sociale de calitate, dezvoltarea capacităților tinerilor și protecția celor cu nevoi speciale, asigurarea funcționalității serviciilor și instituțiilor create de Consiliul raional.

Realizări majore

- **Continuate proiecte investiționale în cadrul IMSP SR:** achiziționat aparat de anestezie performant în suma de 464.4 mii lei, instalat 121,5 metri de gard în suma de 67 mii lei,
- **Optimizate cheltuieli de întreținere a IMSP CS Ungheni:** Energia electrică – 8,5 %, energia termică – 6,2 %, carburanți – cu 10%, telefonie – 25%
- **Efectuate următoarele lucrări de reparație la IMSP CS din raion:** lucrări de reparație a sistemului de încălzire și instalarea cazanelor la OMF Negurenii Vechi, OMF Florițoaia Noua, OS Zăzulenii Vechi ,CS Ungheni reparație a sistemului de încălzire, în sumă totală de 581,9 mii lei
- **Proiect în cadrul CS Ungheni:** În cadrul Proiectului REPEMOL (DDC) au fost instruite 78 persoane. Proiectul pentru Prevenirea accidentelor casnice și locomotorii la copii cu vîrstă vragedă au fost evaluate și instruite 1705 familii. Au fost organizate seminare/mese rotunde/instruiri: Proiect “Comunicarea și promovarea sănătății ,în situații de risc și de criză” în cadrul proiectului “ Dezvoltarea capacităților de comunicare în domeniul promovării sănătății și în situații de criză a medicilor de familie ”. “Comunicarea și Managementul Echipei în Asistența Medicală Primară, în cadrul Proiectului “Suport pentru Reforma Sănătății: Fortificarea A M P în RM ” Proiect „Prevenirea și tratamentul DZ în RM. Implementarea școlii Diabetului Zaharat.Ghid al Pacientului cu DZ „Guvernul Republicii Cehe/Asociația Obștească Homecare/Caritas RCehă/MS RM. Instruiți formatori 6 MF, 7 asistente medicale de familie, Beneficiari 58 de angajați. Proiect CSPT, DDC Sănătatea Adoleșcenților, beneficiari 86 angajați 15 voluntari elevi din licee. Proiect, „Suport pentru Reforma Serviciilor de Sănătate Mintală din Moldova,, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare Cooperare Proiect,, Trimbos Moldova,, Instruiți 12 angajați.
- **Consolidarea capacităților** a 33 echipe multidisciplinare în domeniul protecției persoanelor aflate în situație de risc social, 25 echipe instruite
- **Crearea Serviciului „Îngrijiri sociale”** (servicii igienice) în cadrul Centrului de Reabilitare și Integrare pentru bătrîni prin facilitarea incluziunii și prevenirii discriminării a 300 persoane cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale, 170 persoane cu dezabilități au beneficiat de acest serviciu.

- **3 ansambluri folclorice și 1 instituție dotate** cu costume naționale, utilaj și instrumente, în sumă de 140 mii lei

- **Oferta de formare continuă a cadrelor didactice** realizată în proporție 83,39%. S-au desfășurat 87 activități planificate cu participarea a 2040 de cadre didactice și manageriale și 58 activități neplanificate cu participarea a 2752 persoane. Au fost atestate 12 cadre manageriale și 135 cadre didactice (10 – refuz). Au promovat formarea 151 cadre didactice (sau 73,3%) și 7 cadre manageriale (sau 58,3%). Au beneficiat suplimentar de formare privind utilizarea aplicațiilor Google(G-suite) 422 cadre didactice

- **S-a asigurat funcționalitatea Centrului Raional de Tineret prin:** realizarea Planului de acțiuni în proporție de 100%, Au fost realizate 24 activități neplanificate. Finalizarea implementării a 11 proiecte Ludoteca, continuă implementarea Metodologiei ANET. Activitățile în cadrul Platformei raionale s-au realizat în proporție de 89%. S-au lansat 15 inițiative civice în cadrul Programului Raional de Granturi

- **S-a asigurat rata de promovare:** în învățământul primar-100%, învățământul gimnazial - 99,84% (spor 0,34%), învățământul liceal-99,31% (spor 16,27%). Nota medie pe raion-7,82(spor cu 3,2 puncte), procentul calității-21,47%. (scădere 3,53% Numărul total de elevi admiși în licee în 2020 a crescut cu 12,4% față de 2019. Probele de teză au fost realizate în proporție de 50%: 12 probe de teză de vară – nerealizat (COVID-19)

- **Olimpiada raională:** S-a desfășurat Olimpiada raională la 16 discipline școlare. La nivel republican s-a luat : loc I la ecologie, loc II- la inginerie Moldself, mențiune – la istorie. Olimpiada Republicană - 2020 a fost anulată la celelalte discipline (Covid -19). În cadrul Galei Premiilor - 2020 au fost menționați 13 elevi deținători de locuri în cadrul concursurilor internaționale și naționale pe interese.

- **Planul activităților extracurriculare și extrașcolare** Planul activităților extrașcolare și extracurriculare raionale a fost realizat în proporție de 66,6% , participare limitată : 628 elevi (condiții de pandemie). În instituțiile școlare s-a asigurat 40% din numărul total de elevi participare la activitățile extrașcolare. Au fost implementate 69 proiecte educaționale pentru care s-au investit 323mii 607 lei. S-a asigurat funcționarea cu prezență și online a 248 de cercuri pe 7 domenii de interese cu un număr de 4211 elevi. Taberele de odihnă nu au funcționat. (condiții de pandemie)

- **Au fost dotate cu echipament tehnologic** 37 instituții, 119 laptopuri. Instituțiile școlare dețin 1448 calculatoare (în medie câte 8,01 elevi la în calculator) .82% din numărul total de instituții asigură anual dotarea prin procurarea strictului necesar realizării Curricula la disciplina educația fizică. În instituțiile școlare au fost implementate 20 proiecte investiționale cu o investiție de 1,3 mln lei.

- **Au activat secții sportive** La turnee, campionate , probe sportive raionale , naționale și internaționale au participat aproximativ 511 elevi ce au înregistrat următoarele rezultate la nivel: locul II-2, locul II-6, locul III-2; la nivel național locul I-24, locul II-22, locul III- 15. S-a desfășurat Gala Sportului cu participarea 118 sportivi. S-a asigurat activitatea a 95 secții sportive cu un număr de 1820 elevi (sau realizat respectiv 80,5% din numărul de secții și 80,1% din numărul de elevi.)

Restanțe

- Realizarea proiectelor ce țin de infrastructura spitalicească: „Instalații solare pentru alimentarea cu apă caldă menajeră a IMSP SR Ungheni”, “Eficientizarea surselor termo-energetice a blocurilor secțiilor de pediatrie și neurologie IMSP Spitalul Raional Ungheni.”, dotarea blocului alimentar cu utilaj modern, reparația capitală cu schimbarea rețelelor ingineresti a secției de maternitate, reparația capitală a blocurilor fostului ambulatoriu de linie stația Ungheni, cu reamplasarea ulterioara a sectiei boli cronice, demolarea blocului narcologiei și reamplasarea sectiei in blocul sectiei de boli cronice, dotarea instituțiilor medicale cu transport sanitar, etc.

- Îmbunătățirea condițiilor de plasament în cadrul Centrului de plasament pentru persoane adulte și vârstnice, Extinderea programului „Mellow Parenting” prin crearea a 2 grupuri de părinți cu copii

- Acoperirea necesarului de cadre în domeniile vizate de prioritate, în special medicină (Spital medici- 56%, a/medic. 82%, infimeire -78%, per.tehnic -87 %)

- Gazificarea instituțiilor medicale și amenajarea teritoriului adiacent

- Fondul de carte învechit și infrastructură deficitară în domeniul culturii

- Reparația capitală a instituțiilor culturale.

Domeniul de dezvoltare IV. Guvernare locală

Potrivit strategiei, Domeniul de dezvoltare IV cuprinde:

- **Prioritatea V “ Consolidarea capacității managementului administrației publice locale”, urmînd ca acesta să fie atinsă prin următoarele obiective generale:**

- 5.1. **Modernizarea relației cetățean – administrație**

- 5.2. **Utilizarea eficientă a banilor publici și creșterea veniturilor**

- **Prioritatea VI Dezvoltarea regională și cooperarea transfrontalieră**

- 6.1. **Îmbunătățirea și extinderea cooperării regionale și internaționale**

Planul de acțiuni, în partea ce ține de Domeniul de dezvoltare IV, stabilește 27 de măsuri.

În tabelul de mai jos poate fi vizualizat coraportul dintre acțiunile planificate, acțiunile realizate, acțiunile realizate parțial și acțiunile nerealizate.

Domeniu de dezvoltare	Măsuri, total	Măsuri realizate	Măsuri realizate parțial	Măsuri nerealizate
Guvernare locală	27	22	3	2
%	100%	81%	11 %	7 %

Cu referință la acțiunile din Domeniul de dezvoltare IV realizate în anul 2020, menționăm faptul că marea parte a acestor acțiuni au avut drept scop extinderea parteneriatelor, locale, regionale și internaționale, implementarea proiectelor de interes comun, dezvoltarea relației cetățean – administrație, prin informarea și implicarea primilor în procesul decizional. Suma totală a investițiilor atrase/efectuate pe domeniu prioritar este de 2,9 mln lei, dar, în cifra data nu sînt incluse investițiile care fac obiect al proiectelor menționate mai jos, fiind deja incluse în domeniile de dezvoltare I, II, III.

Realizări majore

- **60 mii cetățeni informați prin:** 5262 materiale publicate pe pagina web, rețeaua facebook, inclusiv în presa locală; 396 acte normative plasate pe pagina oficială a Consiliului raional; 396 acte normative incluse în Registrul de stat al actelor locale; 280 informații plasate pe panoul informativ și pe cel de afișaj

- **89 cooperări locale dezvoltate** (asigurarea cu apă potabilă, reparația și întreținerea drumurilor, iluminatul public stradal, colectarea deșeurilor menajere).

- **Parteneriate locale și regionale dezvoltate** - Grupul de Acțiune Locală (GAL) Movila Măgura și [Grupul de Acțiune Civică Valea Mare](#); - Sesiunea de informare privind specificul Programului de mini granturi 2020 în cadrul Grupului de Acțiune Locală „Subregiunea Cula”;- 4 acorduri de colaborare ale Consiliului raional încheiate/ semnate: - Acordul de colaborare între Societatea de Cruce Roșie din Republica Moldova și Consiliul raional Ungheni;- Acordul de cooperare între Consiliul raional Ungheni, Primăria și Consiliul municipal Ungheni și Fundația Comunitară Ungheni; - Acordul de cooperare între Consiliul raional Ungheni și AO „Asociația obștească Federația raională de fotbal Ungheni; - Acordul de colaborare între Consiliul raional Ungheni, Agenția „Moldsilva”, Î.S. „Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”” și Primăria satului Rădenii Vechi, privind cooperarea în domeniul turismului.- Semnarea a două memorandumuri de intenție pentru cooperarea intercomunitară și dezvoltarea economică locală a **33 de comunități din raionul Ungheni, în cadrul Programului „EU4Moldova: regiuni-cheie”**: - Memorandumul de intenție privind cooperarea economică intercomunitară pentru regiunea Ungheni; - Memorandumul de intenție privind cooperarea intercomunală pentru regiunea Ungheni

- **Dezvoltarea economiei locale și consolidarea bazei fiscale,** În urma executării bugetului în anul 2020 a fost asigurată acumularea veniturilor la bugetul local de nivelul I cu 96,4 % și a bugetului local de nivelul II cu 96,8 % față de planul precizat. Cheltuielile și activele nefinanciare au fost executate la bugetul local de nivelul I în mărime de 90,7 % și la bugetul local de nivelul II în mărime de 95,3 % față de planul precizat

- **3 proiecte în implementare :** In implementare sunt 3 proiecte in cadrul Programului Bazinul Mării Negre 2014-2020, dintre care 2 proiecte au fost extinse pina in iunie-iulie 2021 POC Romania-Republica Moldova –1 proiect in implementare 2 proiecte in perioada de precontractare FNDR sunt in derulare 2 proiecte de reabilitare a infrastructurii din municipiul și raionul Ungheni și 3 proiecte sunt în etapa II de aplicare spre finanțare Sunt in derulare și /sau finalizare 13 proiecte locale și regionale finanțate din FEN

Au fost elaborate și aplicate proiecte/cereri de finanțare la Central European Initiative, Ambasada Japoniei Programul KUSANONE, 3 cereri de finanțare la Programul de subvenții în avans - dezvoltare rurală 2020, AIPA Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova – au fost depuse 4 inițiative Programul UE de Graturi Locale – 1 proiect selectat pentru finanțare, Parteneriat în 1 proiect implementat de primăria s, Sculeni privind crearea Centrului cultural polonez.

- **Parteneriate existente dezvoltate:** A fost încheiat Acordul dintre Consiliul Raional Ungheni, Agenția Moldsilva, IS Rezervația Naturală „Plaiul Fagului”, Primăria s. Rădenii Vechi privind cooperarea în domeniul turismului

Au fost încheiate 4 acorduri pentru inițiative de creare a GAL –urilor de către localitățile din raionul Ungheni și localități din raioanele învecinate –Fălești și Nisporeni, Parteneriate pentru proiecte finanțate din FNDR, -Parteneriat cu IS. Rezervația Naturală Plaiul Fagului, - Parteneriat cu Consiliul Raional Nisporeni, - Acord de parteneriat între Consiliul Raional Ungheni și 19 primarii ale localităților din raionul Ungheni, A fost semnat Pactul Local pentru dezvoltare ”Împreună pentru bunăstarea cetățenilor” între CRU, Primăria și Consiliul Municipal Ungheni și Fundația Comunitară

- **În curs de modernizare 56 de biblioteci publice**, pe parcursul anului 2020 au fost deserviți mai mulți utilizatori care au frecventat biblioteca cel puțin de 15 ori pe an și au împrumutat în jur 30 documente. Pentru îmbunătățirea activităților, centrul metodologic s-a orientat spre atragerea investițiilor prin implementarea a 3 proiecte comunitare. Bibliotecarul are ca activitate promovarea memorie și cunoașterea locală. În scopul promovării personalităților marcante unghenene în 2020 a apărut de sub tipar ediția a III-a a Ghidului biobibliografic: Pământeni noștri. Personalități unghenene. (196 ex.) Pentru fiecare utilizator al bibliotecii statul a cheltuit 19 lei.

Restanțe

- Actualizarea prevederilor Acordurilor de colaborare dintre raionul Ungheni și partenerii de cooperare

- Susținerea procesului de înfrățire de localități la nivel regional (inclusiv de frontieră) și internațional

- Festivaluri și shimburi culturale– anulate din cauza pandemiei.

- Schimburi culturale-în cadrul Acordurilor de colaborare ale CR Ungheni cu diverși parteneri

CONCLUZII

Procesul de implementare a Strategiei de dezvoltare socio-economică a raionului Ungheni înregistrează procentajul de realizare deplină a acțiunilor planificate pentru anul 2020– 70%, iar nerealizarea deplină de 13%.

Activitățile realizate în 2020 au contribuit la atingerea obiectivelor stabilite în Strategie. Dar, o provocare pentru toți factorii de decizie a fost perioada pandemică, inclusiv starea excepțională, care a influențat abordarea și modificarea metodelor de lucru și comunicare.

O provocare ține de continuarea/ finalizarea proiectelor regionale și naționale, precum: reabilitarea drumului L392 Ungheni- Cetireni- Alexeevca, finalizarea reparației traseului R1 Chișinău – Ungheni-Sculeni, extinderea și clusterizarea rețelelor de aprovizionare cu apă și canalizare, construcția Centrului Regional de Management al Deșeurilor Solide, punctului SMURD. Nerealizarea în termen a unor obiective, ar putea avea impact negativ asupra situației socio-economice a zonelor implicate. Nerealizarea deplină a activităților propuse se datorează, în mare parte, lipsei resurselor financiare necesare și împiedimentelor în procul de implementare.

În 2020 au demarat activități în cadrul programului EU4Ungheni: regiune-pilot, finanțat de Uniunea Europeană. Activitățile s-au canalizat pe direcțiile prioritare ale programului care vizează dezvoltarea socială și economică a regiunii, consolidarea capacităților APL de nivelul I și II, inclusiv dezvoltarea proiectelor intercomunitare. A fost susținut mediul de afaceri prin subvenționări și granturi în sumă de cca 30,5 mln lei, preponderent în sectorul agrar.

Astfel, pentru anul 2021 rămân prioritare domeniile de modernizare și extindere a rețelei de infrastructură rutieră și edilitară, asigurarea populației cu servicii medicale, educaționale de calitate, susținerea creării infrastructurii de afaceri, dezvoltarea activităților culturale, turistice și capacităților prestatorilor, dezvoltarea cooperării intercomunitare și Grupurilor de Acțiune Locală, consolidarea relației administrație – cetățean, valorificarea oportunităților de investiții prin implementarea proiectelor

naționale și internaționale, atragerea specialiștilor în domeniile importante precum medicina și învățământ. În așteptare de răspuns sînt un șir de proiecte aplicate la FNDR și alți finanțatori.

De asemenea, în 2021 urmează a fi elaborat noul document strategic, reieșind din strategiile, programele sectoriale naționale, necesitățile locale și viziunea strategică pentru dezvoltarea regiunii. Deschidere în acest sens a fost exprimată de programul EU4Ungheni, astfel, se intenționează o armonizare dintre programele deja existente, recomandările experților și opinia cetățenilor.

Notă: Varianta detaliată a raportului poate fi accesată pe site-ul www.crungheni.md

Șef Secție Economie și Reforme,

Ludmila URSATIEV

Ex: A.Gorun